

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دیروز عرض کردیم شیخ اعظم انصاری در اول کتاب مکاسب محرمه روایتی که در تحف العقول ذکر شده (خبر در وسائل و حدائق نیز ذکر شده) را تیمناً از امام صادق علیه السلام نقل کرده که در آن معایش (وسائل و ابعاد زندگی مردم) عباد را به چهار قسمت تقسیم کرده؛ اول ولایت، دوم تجارت، سوم صناعات و چهارم اجارات.

اول به سراغ ولایت به معنای سیاست گذاری و تدبیر و اداره امور مردم رفته و بعد گفته هر چهار قسمی که ذکر کردیم هم جهت حلال و هم جهت حرام دارند، در ولایت گفته آنچه که صحیح و حلال و جائز است ولایت پیغمبر و اهل بیت علیهم السلام و نواب آنها (فقیه جامع الشرائط) و ولایتی که آنها نصب کنند می باشد اما غیر از اینها ولایت ولایت و حرام می باشد و در ولایت ولی جائز مفسدی نظیر: "دروس الحق کله، و احياء الباطل کله، و اظهار الظلم والجور والفساد، و ابطال الكتب، و قتل الانبياء، و هدم المساجد، و تبديل سنة الله و شرائعه" بوجود می آید، بنابراین خبر مذکور دلالت دارد بر اینکه اگر پیغمبر و امام در میان مردم نبودند باید شخصی جانشین آنها باشد تا احکام خداوند را بیان و اجراء کند و کمک و حمایت او نیز جائز و لازم است، و اما همین شیخ انصاری در بحث ولایت فقیه تمام ادله را رد کرده و منکر ولایت فقیه شده و دو دفعه تکرار کرده: "اثبات ولاية الفقيه دونه خرط القتاد" و تمام شراح و محشین مکاسب غیر از امام رضوان الله علیه حق را به شیخ داده اند، خب لازمه ی چنین حرفی این است که والی جائز سرکار بیاید و اگر چنین شود مفساد مذکور در خبر بر او مترتب می شود، و اما سوال ما از شیخ این است که شما در اول کتاب آن طور فرمودید و بعد در کتاب بیع ولایت فقیه را منکر شدید که لازمه این انکار شما نیز سرکار آمدن والی جائز و بعد

وقوع آن همه مفساد مذکور در خبر می باشد حالا اگر مردم در آن زمان به شما به عنوان یک فقیه جامع الشرائط مراجعه می کردند تکلیفشان چه بود و کلاً در صورت انکار ولایت فقیه و با توجه به روایتی که در اول کتاب مکاسب محرمه نقل کردید و آن مفساد را برای ولی جائز ذکر کردید تکلیف مردم در زمان غیبت امام عصر علیه السلام چه خواهد بود؟ این سوال ما از شیخ انصاری و کسانی که حرف ایشان را تأیید کرده اند می باشد.

بحث دیگری که داشتیم این بود که یکی از موضوعات بسیار مهم برای عزت اسلام جهاد می باشد استفاده از قران که تمام ادیان الهی جهاد را داشته اند چون بدون جهاد و شهادت همیشه دشمن بر مسلمانان و ادیان غلبه می کند لذا لشکر پیغمبران همین مردمی هستند که به جهاد برمی خیزند و روایات فراوانی داریم که عزت و قدرت اسلام را در جهاد دانسته اند پس جهاد مسئله بسیار مهمی می باشد البته جهاد به معنای جنگ نیست بلکه جهاد یعنی اقدامات و فعالیت ها به قصد اعلاى کلمه اسلام و صاحب جواهر نیز جهاد را به همین معنی ذکر کرده است پس جهاد بسیار مهم است اما فقهاء ما مثل علامه در قواعد و محقق در شرایع و صاحب جواهر و صاحب حدائق همگی جهاد را سه قسم کرده اند؛ اول جهاد برای دعوت کفار به اسلام، دوم جهاد برای دفاع از حوزه اسلام در صورت هجوم کفار و سوم جهاد با بغاوة.

استفاد از آیات قران که اقسام جهاد بیشتر از سه قسم مذکور می باشد که ما فهرستش را عرض می کنیم:

اول تحصیل قدرت و بعد قیام و جهاد برای نجات مستضعفان از چنگال مستکبران و رهائی از سلطه آنها: ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا^۱﴾.

^۱ سوره نساء، آیه ۷۵.

دوم جهاد برای رفع فتنه و فساد، فتنه یک معنای خیلی عامی دارد یعنی ایجاد تشکیلات و جریاناتی که ظاهری فریبنده و خوب دارند اما در باطن مقصودشان فساد و به هم زدن قوانین و وضع جامعه و از بین بردن آسایش و آرامش مردم می باشد که در دوجای قران این نوع از جهاد ذکر شده است؛ اول: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾^۲ و دوم: ﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾.

سوم جهاد برای اجرای عدالت و از میان برداشتن ظلم و ظالم: ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾^۳، اگر مردم به طور خودجوش اقدام کردند و بساط عدل و قسط برقرار شد که هیچ اما اگر اینطور نشد مجاهدینی باید باشند تا با حدید یعنی آلات و ابزار جنگی ظلم و ظالمین را از میان بردارند تا "يقوم الناس بالقسط" محقق شود و عدالت برقرار شود، بنده خودم حساب کردم و دیدم که امام رضوان الله عليه در چند جا برای قتال و جدال به همین آیه استدلال کرده من جمله در جلد ۱۵ و ۱۳ و ۱ و ۴ از صحیفه نور، دانستن این مطالب برای شما که از علماء هستید و طبق فرمایش حضرت امیر علیه السلام باید در مقابل ظلم ظالمین قیام کنید و در برابر محرومیت مظلومین آرام ننشینید بسیار مهم می باشد.

ظاهراً همین ایام مصادف است با درگذشت استاد بزرگوار ما آیت الله طباطبائی صاحب تفسیر المیزان اعلی الله مقامه الشریف، ایشان در تفسیر آیه مذکور مطالب فراوانی را ذکر کرده است من جمله اینکه ایشان فرموده مسلمانان موظف هستند تا با کل کفار بجنگند تا فتنه و شرک را از میان

بردارند و همه را مسلمان کنند البته نه با شمشیر "لا إكراه فی الدین" بلکه اول با عقل و منطق و بعد اگر نشد و آنها لجاجت به خرج دادند بجنگند زیرا اگر مسلمانان آرام بنشینند کفار آسیب می رسانند و این مطلب در این آیه شریفه: ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِكَ بِأَسِ الدِّينِ كَفَرُوا وَ اللَّهُ أَشَدُّ بِأَسًا وَ أَشَدُّ تَنْكِيلًا﴾^۴ نیز ذکر شده است یعنی دشمن با شکلهای مختلف قصد آسیب زدن به شما را دارد لذا شما نباید بنشینید تا کفار به پشت مرزهای شما برسند بعد بروید با آنها بجنگید بلکه "أن یکف" باید جلوگیری کنید و جلوگیری به این است که کار ریشه ای کنید یعنی باید به قدری قدرت کسب کنید که آنها نتوانند به شما هیچ آسیبی برسانند و حضرت امیر علیه السلام نیز در نامه ششم نوح البلاغه می فرماید: ﴿وَاللَّهِ لَا أَكُونُ كَالضَّبْعِ: تَنَامُ عَلَى طُولِ الدَّمِّ، حَتَّى يَصِلَ إِلَيْهَا طَالِبُهَا، وَيَحْتَلِبُهَا رَاصِدُهَا، وَلَكِنِّي أَضْرِبُ بِالْمُقْبِلِ إِلَى الْحَقِّ الْمُدْبِرِ عَنْهُ، وَبِالسَّمْعِ الْمَطِيعِ الْعَاصِي الْمُرِيبِ أَبَدًا، حَتَّى يَأْتِيَ عَلَيَّ يَوْمِي﴾^۵، به حضرت عرض کردند طلحه و زبیر به بصره رفته اند و شما در مدینه هستی و خلیفه و حاکم هستی و مردم هم با شما بیعت کرده اند پس همینجا بنشینید شما به آنها چه کار دارید رهایشان کنید، حضرت فرمودند قسم به خدا من مثل کفتار نیستم که در لانه ی خودم بمانم تا اینکه صیاد بیاید و من را صید کند بلکه من می روم و آنها را از بین می برم، خلاصه اینکه اسلام می گوید شما نباید بنشینید بلکه باید اقدامات لازم را انجام بدهید و قدرتمند شوید و به جنگ دشمنان بروید تا از آسیب آنها در امان بمانید.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهیرین

^۴ آیه ۸۴، سوره نساء.

^۵ نوح البلاغه، تنظیم مرحوم دشتی، نامه ۶، ص ۱۳.

^۲ سوره بقره، آیه ۱۹۳.

^۳ سوره حدید، آیه ۲۵.